

NAD CHEMIÍ NAŠTĚSTÍ VYHRÁLA HUDBA,

řiká učitelka (od roku 1972, v Rychvaldu od roku 1977) a ředitelka (od roku 2003) ZUŠ Rychvald Vlasta Matonogová, kterou Moravskoslezský kraj u příležitosti Dne učitelů ocenil za dlouhodobou tvůrčí pedagogickou činnost.

Jaká byla vaše první reakce, když jste se dozvěděla, že dostanete takové prestižní ocenění?

Já jsem s ničím takovým vůbec nepočítala. Jednoho dne se ve škole profaklo, že mě učitelé nominovali, ale já jsem se jen smála a říkala kolegům, že když mi ten diplom nedali k sedesátce nebo ke 40 letům ve školství, tak proč by to dělali teď. Uplně jsem to pustila z hlavy, ale pak jsem asi za dva týdny dostala dopis, že se mám 31. března dostavit.

V době, kdy rozhovor připravujeme, ještě ocenění nemáte. Přesto – můžete popsat vaše pocity?

Nejdříve velké překvapení a pak dojetí. To když jsem si přečetla nominační dopis, který kolegové kantorů sepsali. To bylo něco tak úžasného, že si to snad ani nezasloužím.

Oceněna budete za dlouhodobou tvůrčí pedagogickou činnost. Jak vaše hudební cesta začala?

Určitě v rodině, tatinek i maminka hráli na housle a na akordeon. Nebyli to žádní umělci, hráli jen tak pro radost. Ale to kulturní podhoubí u nás bylo, jezdila jsem s nimi třeba na koncerty filharmonie a do divadla.

V POZARNÍ ZBROJNICI

A když se jim zdálo, že máte hudební nadání, přihlásili vás do ZUŠ, tehdy ještě „lidušky“.

Takhle jednoduché to bylo?
Vlastně ano. Asi v šesti letech mě rodiče přihlásili do Rychvaldu na klavír, tehdy ještě patřila místní umělecká škola pod Petřvald a výuka probíhala v úplně jiných podmínkách než dnes. Například hudební nauku jsme měli v požární zbrojnici, hodiny klavíru probíhaly nejdříve v budově bývalé školky naproti katolickému kostelu a pak v dřívější ZŠ vedle Husova sboru.

Takže jsme vlastně pobíhali po městě, jednu hodinu jsem měla v hasičárně, další někde jinde.

Museli vás rodiče hlídat nebo nutit, abyste cvičila?

Tak bych to nerekla, ale je fakt, že rodiče byli dost přísní a měla jsem jasný režim. Hned po škole převlíknout, udělat kominky, sednout k domácím úkolům a hned pak ke klavíru. Teprve potom jsem mohla jít na chvíli ven. A po návratu znovu učení do školy nebo nauky. První rok se mnou poctivě cvičila maminka, vytvořila mi řád a od druhého ročníku už jsem cvičila sama.

Podle toho si vás představuji jako holčičku, která pořád jen seděla doma, hrála na klavír a připravovala se do školy...

To vůbec ne, rodiče byli sportovci a vedli mě k pohybu. Oba byli cvičitelé Sokola a já jsem tam chodila s nimi. Dělal jsem taky krasobruslení, gymnastiku, jezdila s našima na hory. Strašně ráda jsem hrála volejbal, ale ten jsem musela kvůli prstům nechat.

Kvůli prstům?

Já mám na klavíristku docela krátké prsty a malou ruku, to je dodnes můj hendikep. A kdybych si je navíc polámala...

Kdy bylo jasné, že máte skutečný talent?

To vlastně nevím. Možná už v někdy ve druhé nebo třetí třídě, kdy moje klavírní učitelka přecházela do Vítkovic a stáhla si mě tam taky. Asi už něco vycítila. Nebo v sedmé třídě, kdy jsem se rozhodla, že zkusím talentové zkoušky na konzervatoř.

Nebyl to trochu risk, nejistá budoucnost?

Naopak. Tehdy to bylo velice prestižní, stát se učitelem hudby. Ale dostat se na konzervatoř bylo docela problematické, zájem byl obrovský. Proto jsem si jako zadní vrátka napsala jako druhou školu chemickou průmyslovku. Naštěstí vyšla konzervatoř.

Jak na ni vzpomínáte?

První půlrok byl takový ofukávací, než jsem si našla kamarády, správně duše. Ale pak už to nemělo chybu, hrozně se mi tam

libilo. Se spolužáky i s některými profesory se scházíme dodnes.

Jestli to chápu správně, už na konzervatoři jste chtěla být učitelkou.

Tam jde každý s tím, že bude virtuosem. Ale velice brzy zjistíte, že na koncertní dráhu má strašně málo lidí, hlavně klavíriste. Prosadit se v klavíru nebo v houslích je strašně těžké. Takže mi brzy bylo jasné, že budu učit.

PET HODIN NA CESTE

A to se splnilo...

Mohli jsme učit už v pátém a šestém ročníku, to jsem chodila pomáhat právě do vítkovické školy. Po absolutoriu jsem dostala na výběr: buď jít do Vítkova, ale to by bylo na celotýdenní pobyt, nebo do ostravského Krásného Pole, které tehdy ještě patřilo pod opavský okres. Takže Krásné Pole bylo jasnou volbou, i když nijak jednoduchou, dojezděním jsem strávila každý den pět hodin. Po necelých třech letech se mi podařilo dostat se do Bohumína a po dalším roce, konkrétně v roce 1977, do Rychvaldu.

A pak už jste pořád jen učila?

Pořád, ale taky jsem koncertovala. Roli v tom sehrála náhoda, přesněji spolužák klarinetista, který se vrátil z Prahy jako dvojnásobný laureát mezinárodní soutěže Pražského jara a hledal korepetitorku. S ním jsem pak za pět let hrála na desítkách moravských pódii, samozřejmě při učení. Ale dalo mi to strašně moc. Je krásné, když hraje a sledujete publikum, které je stejně naladěné.

Co je na učitelství hudby tak zajímavé? Máte jen několik žáků, týden co týden s nimi cvičíte stejné skladby...

Nejkrásnější je pocit, když se podaří, že „vaše“ dítě zvládne celý vzdělávací cyklus, tedy dva roky přípravného studia, sedm let základního a pak čtyři roky na druhém stupni. To dokáže jen málokdo. Děti to baví tak čtyři pět let, pak přijde puberta, zaseknou se a není s nimi dva tři roky řeč. Ale když to vydrží až do patnácti, většinou přichází přelom a vy vidíte výsledky své práce. A to učitele nabíjí.

A co vás nabíjí v pozici ředitelky?

To, že pořád učím, i když jen šest hodin týdně. Je to velká úleva, vlastně relaxace, když můžu odejít od počítače a papírů a věnovat se tomu, co jsem vystudovala. Ale hlavně mě nabíjí kantorů. Máme úžasný tým, naladěný na stejnou vlnu. Všichni to jsou skutečně lidé na svém místě s odpovídajícím vzděláním a širokým spektrem znalostí a vědomostí nejen v oblasti umění a kultury. Nikdo se nepokouší obcházet pravidla. Navíc je bezvadné, jaké akce učitelé vymyslejí.

Například?

Treba koncert rodičů s dětmi. Je to nádhera, když přijdou děti a s nimi rodinní příslušníci, nejen tatinek s maminkou, ale mnohdy hraje i dedeček, babička, praradice ze třetího kolene. Mám radost, když je vtáhneme do toho procesu, že s dětmi i cvičí doma, protože teprve pak je to to pravé ořečové.

Malý rozhovor do Rychvaldského zpravodaje jsme spolu dělali před dvěma lety. Co se od té doby změnilo?

Změn je určitě více, ale nejviditelnější je asi ta, že naše cimbalovka Brezinka má konečně cimbal. Za to bych chtěla poděkovat městu. V Brezince už na něj děti hrají, ale zatím nemůžeme sehnat vhodného adepta, který by se chtěl cimbal učít jako svůj hlavní obor. I když – nechci to zakříknout, ale jeden chlapec už se rýsuje.

NEJNIŽŠÍ SKOLNE

Pojďme do současnosti. Na posledním jednání zastupitelstva se zastupitel Václav Pavlík podíval nad loňským zhruba stotisícovým „ziskem“ ZUŠ. V součtu s dotací, kterou letos od města dostanete. by to podle něj mělo přinést snížení školného pro děti.

Co se týče loňska, nejde o zisk, ale spíše o úsporu. Snazíme se šetřit, sháníme peníze od sponzorů. Cíl je jediný: zabezpečit dětem kvalitní výuku v hezkém a bezpečném prostředí. Od naseho zřizovatele (Moravskoslezský kraj, pozn. red.) dostáváme jako všechny ZUS jen finance na mzdy. Na všechny ostatní výdaje, například energie, nové hudební nástroje a jejich údržba, pomůcky pro výuku, ocenění žákům při různých akcích nebo investice do budovy, si musíme vydělat. Letos bychom rádi pokračovali s výměnou oken, do budoucna bude třeba budovu zateplit. Takže všechny úspory převádíme do fondů, abychom mohli postupně investovat.

Takže o snížení školného se neuvažuje.

Asi by to pro budoucnost školy nebylo rozumné, rychvaldské děti už dnes platí nejméně v celém okrese. Abych byla přesná, nejde o školné, ale úplatu za vzdělávání. Ridíme se vyhláškou, podle které se může tato úplata pohybovat do 110 procent neinvestičních výdajů na žáka za minulé kalendářní rok, jsou to docela složité počty. My se

většinou pohybujeme v rozmezí 80 až 90 procent, takže bychom naopak mohli úplatu zvýšit, což samozřejmě nechceme.

Můžete upřesnit, jak jste na tom ve srovnání s jinými uměleckými školami?

Za hudební obory vybíráme ročně 3000 korun. Například v Bohumině platí děti 3400 korun, v Karvině 3500 korun a v Orlové dokonce přes čtyři tisíce. Nemám všechny podklady, ale jsem přesvědčena, že naše úplata za vzdělávání patří k nejnižším i v rámci celé republiky.

Opustíme finance a pojďme zpátky do školy. Není život v hudební škole příliš ubíjející?

Asi by byl, kdyby člověk neuměl relaxovat. Já mám nastěží díky rodičům vztah ke sportu, k horám. Takže odpočívám na běžkách, na kole a nejraději na horách, při vysokohorské turistice.

To znamená horolezectví?

Tak úplně ne, jsou to třeba lehcí ferraty, tedy cesty zajištěné žebříky, řetězy, stupačkami nebo kramlemi. Ale dnes už jsou ty hory stále nižší a nižší.

Ale opravdu jste dříve lozila po skalách? A kam nejvýše?

Mým maximem je výstup na horu Demirkazik v tureckém pohorí Ala Daglar. Nadmořská výška 3756 metrů...

Jaký je rozdíl mezi horami a hudbou?

Hory jsou silný adrenalin, když lezete po skalách nebo jdete desetihodinovou túru. Muzika je naopak mou celoživotní vášní. Když jsem se prokousala základy a poznala její harmonii, barevnost, je to dnes pro mě něco neskutečného.

Máte za sebou úspěšný profesní život, vedete uznávanou školu, která je dokonce jako jedna ze dvou v Česku zapojená do projektu UNESCO. teď dostane vyznamenání. O čem bude náš příští rozhovor?

Možná o tom, jak vidí fungování ZUS běžný učitel. Az skončím v ředitelské funkci a odejdu do důchodu, ráda bych si tady nechala malý úvazek, pár hodin týdně. Tedy pokud s tím bude můj nástupce souhlasit...

Vladislav Sobol

